

ΠΟΤΑΜΟΣ ΣΑΡΑΝΤΑΠΟΡΟΣ

- Ο Σαραντάπορος είναι ποταμός της Ηπείρου και Μακεδονίας με συνολικό μήκος 50 χλμ. Πηγάζει από το όρος Μαύρη Πέτρα, σε υψόμετρο 1.500 μέτρων, της οροσειράς του Γράμμου και ενώνεται με τον ποταμό Αώο κοντά στο τελωνείο της Μέρτζιανης στα ελληνοαλβανικά σύνορα. Από εκεί εισέρχεται στο Αλβανικό έδαφος και εκβάλλει στην Αδριατική θάλασσα. Η λεκάνη απορροής του καλύπτει 870 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Ο Σαραντάπορος συγκεντρώνει τα νερά των ρεμάτων που χύνονται προς τη νότια πλευρά του Γράμμου και την δυτική πλευρά του Σμόλικα, μεταξύ των οποίων και αυτό του Βουρκοπόταμου που κατεβαίνει από το χωριό Κεράσοβο και ακολουθεί μια διαδρομή ανάμεσα στους ορεινούς όγκους του Γράμμου, του Βοΐου και του Σμόλικα. Ένα από τα αξιοθέατα κατά μήκος του ποταμού είναι το δίτοξο πέτρινο γεφύρι μεταξύ των χωριών Δροσοπηγή και Πλαγιά, το οποίο κατασκευάστηκε το 1747.
- Ο ποταμός Σαραντάπορος πηγάζει από την ανατολική πλευρά του Γράμμου. Έχει μήκος 50 χιλιόμετρα μέχρι να καταλήξει στο σημείο όπου συμβάλλει με τον ποταμό Αώο. Η κοίτη του ποταμού Σαραντάπορου είναι αρκετά φαρδιά, σε κάποια σημεία όμως όπως είναι αυτό που περνάει από τα χωριά της Κόνιτσας Αμάραντος και Καβάσιλα ο ποταμός στενεύει και προσφέρει ένα εντυπωσιακό θέαμα. Παλιότερα ο ποταμός στολιζόταν και από αρκετά παραδοσιακά πέτρινα γεφύρια. Επειδή όμως βρίσκεται πολύ κοντά στα σύνορα της χώρας, ο ελληνικός στρατός αναγκάστηκε κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου να τα ανατινάξει σχεδόν όλα για να προφυλάξει τα σύνορα από τα στρατεύματα των εχθρών.
- Το Σαραντάπορο είναι κτισμένο σε υψόμετρο 840μ στη νοτιοανατολική πλαγιά του όρους Λεπτοκαρυά (1228μ) του ορεινού όγκου των Καμβουνίων (Βουνάσα-1615μ), τα οποία αποτελούν το φυσικό σύνορο Θεσσαλίας και Μακεδονίας στο βορειοδυτικό τμήμα του νομού Λάρισας. Η παλιά ονομασία του χωριού ήταν Γκλίγκοβο. Νοτιοδυτικά υψώνεται το όρος Αμάρμπεης (Αρχοντική-1473μ), κομμάτι των Καμβουνίων, βορειοανατολικά υψώνεται το όρος Τίταρος ή Σιάπκα (Μικρό Φλάμπουρο-1836μ), που συνδέει τα Πιέρια Όρη (Φλάμπουρο-2188μ) με τον Όλυμπο (Μύτικας-2917μ), ο οποίος ορθώνεται ανατολικά ενώ νότια βρίσκονται οι απολήξεις του προς την Ελασσόνα, διαμορφώνοντας το Περραιβικό οροπέδιο, κατά την αρχαία ονομασία. Βορειοανατολικά του χωριού, μεταξύ Καμβουνίων (Ντοβράς) και Πιερίων (Τίταρος), οριοθετούνται τα Στενά Σαρανταπόρου ή Βολουστάνα (Volustena) ή Σεϊτάν Μπουγάζ (στενά του διαβόλου) ή Γκετσιτ Δερβέν (ελ.μετ: σαράντα περάσματα), που αποτελούν φυσική δίοδο μεταξύ Θεσσαλίας και Μακεδονίας. Ανατολικά, κοντά στα σύνορα με το χωριό Λιβιάδι και κατά μήκος των Στενών Σαρανταπόρου, ρέει ο ποταμός Σαραντάπορος ή Τιταρήσιος. Ο παλιός δρόμος, που διαπερνά τα Στενά Σαρανταπόρου, ακολουθεί την κοίτη του ποταμού σε μια χαράδρα πολύ στενή, ανάμεσα στη Σιάπκα ή Τίταρος και τη Βίγλα ή Σκοπιά (1139μ.) από την πλευρά των Πιερίων και το Ντοβρά και τον Κούκο από την πλευρά των Καμβουνίων. Ο δρόμος είναι σφηνωμένος μέσα στα βουνά και διασταυρώνεται συνέχεια με το γρήγορο ποτάμι, με συνέπεια τους συνεχείς ελιγμούς. Γι' αυτόν τον λόγο το ποτάμι ονομάστηκε Σαραντάπορος (σαράντα πόροι=περάσματα).
- Στις 20 Σεπτεμβρίου του 1912, το Μαυροβούνιο κήρυξε πρώτο τον πόλεμο εναντίον της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Στις 5 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, ακολούθησαν η Σερβία, η Βουλγαρία και η Ελλάδα, αρχίζοντας έτσι τον Α' Βαλκανικό Πόλεμο. Την ημέρα εκείνη η Ελληνική Στρατιά Θεσσαλίας πέρασε την ελληνοτουρκική μεθόριο, προελαύνοντας βόρεια.

- Τα στενά του Σαρανταπόρου* ήταν η μοναδική τοποθεσία, όπου τα τουρκικά στρατεύματα μπορούσαν να ανακόψουν την ελληνική προέλαση. Ο Γερμανός στρατηγός φον Ντερ Γκολτς, οργανωτής του Τουρκικού Στρατού, είχε πει ότι τα στενά «θα ήταν ο τάφος του Ελληνικού Στρατού». Ωστόσο, τα ελληνικά στρατεύματα τον διέψευσαν.

Πηγές :

- ❖ <https://el.m.wikipedia.org/wiki/Σαραντάπορος>
- ❖ https://www.about-ioannina.gr/Konitsa_gr/sarantaporos_river.htm
- ❖ <https://skolix216.wordpress.com/2015/10/09/σαραντάπορο-η-μεγάλη-αρχή-του-έπους-τω/>

Οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- Μαρκέλλα Σχοινοχωρίτη
- Αναστασία Τσολάκου
- Δημήτρης Ηλιόπουλος
- Έλλη Ρέντα Βάλβη